

Velehradská pout'? Vyčerpávající, ale krásná

■ Jan Graubner, arcibiskup olomoucký a metropolita moravský, je jednou z nejdůležitějších postav letošních oslav cyrilometodějského výročí na Moravě. Velehrad patří k místům, která jsou jeho srdci nejbližší.

Pavel Stojar

Pane arcibiskupe, jakým způsobem budete vy osobně účasten oslavám cyrilometodějského výročí?

To by byl pěkně dlouhý seznam akcí. Samozřejmě, že pokud budu živ, budu na Velehradě při hlavních oslavách. Ale letos jsem tam byl už mnohokrát, protože se tam koná řada poutí a různých konferencí a setkání. Výročí se však neslaví jen na Velehradě. Mám radost, že se asi před dvěma lety podařilo sestavit jakousi národní komisi jubilea, do níž mě pozvání přijaly významné instituce zastoupené nejvyššími představiteli. Patří sem parlament a některá ministerstva, ale i prezidentská kancelář a některé krajské úřady, Akademie věd a některé univerzity, muzea a galerie. Ten zájem a spolupráce byly opravdu milým překvapením.

Vatíkán již oznámil, že nový papež František na oslavy cyrilometodějského jubilea nepřijede. Mrzí vás to?

Těšil jsem se na papežskou návštěvu Velehradu. Ale chápu papeže, který je v úřadu velmi krátkou dobu a je zván na desítky míst. Jedná racionálně. Jmenování papežského legáta je protokolárně nejvyšší způsob jeho zastoupení. V tom případě mě těší, že vybral slovanského kardinála z chorvatského Záhřebu, který nám rozumí, s nímž se i osobně léta znám.

Cyrlometodějská pout' ve Velehradě je velkým svátkem pro věřící. Co může sdělit lidem, kteří nejsou věřící?

Součástí pouti je vedle slavnostní bohoslužby už tradičně celá řada různých programů v rámci Dnů lidí dobré vůle, jako například velký koncert, různé výstavy a soutěže. Soluňští bratři našim předkům především hlásali evangelium, ale tím taky kladli základy naší křesťanské kultury, která roste z evangelia uváděného do života. Užitek a výhody křesťanských hodnot užívají i nevěřící. Které hodnoty to jsou, nám obyčejně dojde, když scházejí nebo když navštívíme země, které evangelium ještě nepřijaly. I od nevěřících návštěvníků na Velehradě slychávám, že je oslovila zvláštní atmosféra, že se tam nadechli krásy a duchovního bohatství, že zakusili vztahy, které touží zakoušet častěji, že se tam cítili dobře.

Cyrl a Metoděj byli vyslanci východní byzantské církve. Jak vidíte jejich přínos a odkaz pro katolickou církev?

Předně je třeba říct, že v době svatých Cyrila a Metoděje ještě nebyla církev rozdělena. Ba naopak, cyrilometodějská tradice se stala jakýmsi mostem, který i přes pozdější rozdělení církve na vý-

ARCIBISKUP JAN GRAUBNER je iniciátorem velkých oslav 1150. výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Moravu. Foto: Zdeněk Němec

chodní a západní umožňuje vzájemné vztahy, poznání i obohacení. Jen připomeňme nedávno zesnulého kardinála Tomáše Špidlíka, jehož ostatky odpočívají právě na Velehradě, kde kdysi začal svá jezuitská studia a zdejším unionistickým úsilím byl ovlivněn na celý život. Stal se největším současným znalcem východní spirituality, takže z jeho knih se učí pravoslavní studenti mnoha zemí a pravoslavní patriarchové z Cařihradu i Moskvy byli jeho žáky a přáteli.

Velehradská pout' má úžasnou atmosféru, ale občas je docela hektická. Jezdíte do Velehradu i jindy – v klidnější dny, kdy máte čas na zastavení a modlitbu?

Hostitelé jsou vždycky pro hosty a po akci bývají vyčerpání, ale spokojení. Jsem moc vděčný za řadu skvělých spolupracovníků, bez nichž by to nešlo. Velká událost je na Velehradě však jen jednou za rok, jindy je tam sice taky živo, ale je to komornější a nejvíce tam čerpám ve chvílích adorací či úplně soukromého rozjímání. Jsem tam hodně často.

V čem je Velehrad tak výjimečný?

Dnešní Velehrad byl založen až začátkem 13. století. Velkomoravské památky nacházíme spíše v jeho okolí, ale tradice vybuodovala z tohoto místa hlavní centrum cyrilometodějské úcty. Tak to cítí

Slované mnoha zemí, tak to cítil i blahoslavený papež Jan Pavel II., když na první pout' po pádu komunismu spěchal právě na Velehrad.

V posledních letech stoupá obliba takzvané církevní turistiky. Návštěvníci ze zahraničí – Polska, Rakouska, Německa – přijíždí poznávat významná místa spjatá s křesťanstvím na Moravě. Jak se na tyto aktivity díváte? Myslíte si, že mohou oslovit i ty, kteří nejsou věřící?

Církevní turistika k nám teprve přichází, ale na západě je dávno rozvinutá. Víte, já si moc netroufám hodnotit víru návštěvníků. Jisté je, že určitý zájem mají. Když přijedou na poutní místo či do jiného chrámu, jsou aspoň hledající. Někteří jdou třeba jen za zvláštní atmosférou svatých míst, ale já věřím, že jsou to většinou myslící lidé, a proto mám naději, že dojdou dál. Možná pomohou i nám více si cenit pokladů, které máme za humny, když oni sem jedou z daleka. Snad se sami naučíme z těch pokladů více získávat pro svůj život, aby byl krásnější a duchovně bohatší.

Stál jste před pěti lety u zrodu projektu Otevřené brány ve Zlínském kraji, který lidem lépe zpřístupnil církevní památky. Od té doby se projekt rozrostl z devíti na triadvacet kostelů. Vnímáte to jako velký úspěch? Existuje jinde podobný projekt?

Kostely bývaly vždycky otevřené pro všechny lidi, dokonce po staletí bylo v každém kostele obecně uznáváno právo azylu. Až v posledních letech se musely začít kostely zamykat, protože někteří lidé ztratili úctu k posvátnému místu a začali kostely vykrádat v naprosto nečekané míře. To je ovšem škoda pro všechny, jak pro věřící, kteří se v kostelech zastavují i mimo bohoslužby na chvíli modlitby a ztišení, tak pro turisty, kteří si je chtějí prohlédnout. Zamčený kostel často snižuje turistickou atraktivitu města. Proto jsem přivítal ochotu Zlínského kraje i řady obcí podílet se na zpřístupnění kostelů zajištěním průvodců v letní sezoně. Nevidím to jako službu církvi, ale společnou službu veřejnosti. Zlínský kraj byl první. V Olomouci je podobný projekt, ale jen v několika chrámech ve spolupráci s městem.

Ve Zlínském kraji je vyhledávaná poutní cesta ze Svatého Hostýna do Velehradu. Prošel jste ji někdy?

Přiznám bez mučení, že celou ne. Jen některé kousky.

Na Moravě jsou kostely různých stavebních slohů. Dokážete říci, že by nějaký z těchto slohů byl vašemu srdci bližší? Nebo přímo konkrétní chrám?

Nemám vyhraněný vztah k nějakému architektonickému stylu. Oslovuje mě spíš harmonie a ušlechtilá krása, která může být i velmi jednoduchá, ale radostná. Mému srdci jsou nejbližší – spolu s olomouckou katedrálou – Svatý Hostýn a Velehrad.